

POSUDEK OPONENTA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Historický ústav FF UHK

Autor práce: Tomáš Pavlát

Studijní program: B0114A120001 Historie se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: Historie se zaměřením na vzdělávání

Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Finanční poměry šlechty východních Čech pohledem dlužních sporů
v nejstarších knihách nejvyššího purkrabského soudu pražského

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Tikovský, Ph.D.

Oponent práce: Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.

Bakalářská práce Tomáše Pavláta stanovila jako hlavní cíl přispět k rozkrytí finanční poměrů východočeské šlechty v 16. století na podkladu dlužních sporů dochovaných v knihách nejvyššího purkrabského soudu.

Mezi dlužníky, ručiteli i věřiteli se objevují i šlechtici z jiných oblastí Čech (Albrecht z Gutštejna, Jošt z Rožmberka, Lev z Rožmitálu), ale to v textu logicky zdůvodněné. Fakticky se autor ovšem soustředí pouze na východočeské příslušníky nižší šlechty, výjimkou je osoba Jana z Penštejna. Vlastní postup při interpretaci je převážně chronologický.

Práce má dobrou jazykovou úroveň, autor se snažil zpřehlednit text i užitím tabulek a schémat. Jistě dobře myšlené, ve výsledku však nepřehledné schéma v příloze I a.

Za pozitiva bakalářské práce považuji archivní výzkum, obsáhlou a náročnou práci s primárními prameny, dobrou heuristiku a snahu pochopit dobovou právní terminologii i podstatu ekonomického fungování zejména nižší šlechty. Autor se s jistými úspěchy pokusil ukázat, jakou důležitost měli pro věřitele jednotlivé spory z hlediska porovnání dlužné částky s celkovou výší jejich zemskodeskového majetku. Za přínosnou pokládám i zdravou kritičnost vůči pohledu na skupinu nižších šlechticů jako rentiérů – fakticky lichvářů.

U řady pŕuhonů chybí odkaz na zdroj, některé poznámky jsou pouhými vysvětlivkami. Z dílčích podnětů z opravě či diskusi uvádím:

Pŕuhonce je přesný dobový termín? Zemský soud užíval pro tento účel označení „pŕuvoda“.

s. 22 Autor zbytečně věnuje prostor snaze o větší diverzifikaci nižší šlechty, pro 16. století to již nemá valný význam, spíše by mě zajímala jím uváděná formulace půhonů, protože vynechání náležité titulatury pohnaného – tj. slovnutný, urozený bylo např. v kauze Herborta z Fulštejna důvodem k zamítnutí jinak oprávněné žaloby a naopak pohnaný Herbort vzápětí podal žalobu pro „nářek cti“.

s. 24 Nevím, proč se autor snaží prosazovat termín „právnícká osoba“, jehož ahistoričnost sám zmiňuje, pro radu královského města.

s. 35 Kde jsou prosím ve východních Čechách Modrovousy ?

Poprvé se setkávám s formou citace, kdy za editora je vedle Josefa Kalouska považována i Královská česká společnost nauk (s. 55 a poznámkový aparát).

Na stanovený cíl práce v plném rozsahu nedosáhla a student sám pojmenoval proč – správná interpretace je možná jen v korelaci s celou řadou dalších údajů – přehled majetkové držby, výnosnost dominií i menších celků, cenové relace, autor se o ně v závěru sice pokusil, ale bylo by na místě mnohem obsažnější podání v předchozích kapitolách. Téma je pro bakalářskou práci opravdu náročné.

Zaráží souvětí v závěru: „Půhonná registra, pokud je zkoumáme samostatně a separátně od ostatního pramenného materiálu, nám nejsou schopna poskytnout nijak komplexní obraz sledované problematiky dluhů. ...přesto skrze jednotlivé půhony můžeme docházet k drobným dílčím závěrům.“ Za nešťastné pokládám i vyjádření: „I přes pokus o srovnání hodnot částek není možné jistotou tvrdit, jak moc podstatné bylo vymožení dluhu pro drobnou šlechtu.“ Autor tak poněkud snižuje přínosnou část svého textu.

Bakalářskou práci i přes uvedené připomínky považuji za poměrně zdařilou a doporučuji ji k obhajobě.

V Hradci Králové 6.6. 2024

Doc. PhDr. Martin Šandera, Ph.D.